

הנידון: קשרי הון ושלטון לפי אברהם אבינו

מאת: חיים מנור, חבר בתנועת אומ"ץ

סיפור אבותינו - אברהם יצחק ויעקב - בספר בראשית מאופיין בכך שאין כמעט מלחמות. למעשה אבותינו לא יצאו לשום מלחמה למעט מלחמה אחת של אברהם אבינו זה לכשעצמו מסר שאולי אבותינו רצינו להנחיל לנו ולא בטוח כמה הצליחו בכך.

אבל נחזור לאותה מלחמה של אברהם – אבינו הראשון זה שאלוהים אמר "לך לך מארצך וממולדתך" והוא קם והולך ללא היסוס כשהוא לוקח אתו את בן אחיו לוט.

לוט מתגורר בסדום ובשלב מסויים מתקיימת מלחמה של חמישה מלכים אשר כובשים את סדום ובין היתר שבים את לוט ולוקחים את כל רכושו. אברהם יוצא למלחמה נגד חמשת המלכים להציל את לוט. זוהי מלחמת הצלה ולא מלחמה כיבוש. אברהם מצליח להביס את המלכים הללו ולהחזיר ללוט ולאנשי סדום את כל רכושם ואז מתקיים מפגש בין מלך סדום לאברהם ובו נערך דו השיח הבא:

כא וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-סְדֹם, אֶל-אַבְרָם: תֵּן-לִי הַנֶּפֶשׁ, וְהָרֶכֶשׁ קַח-לָךְ. כִּבְּ וַיֹּאמֶר אַבְרָם, אֶל-מֶלֶךְ סְדֹם: הֲרִמְתִּי יָדִי אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי עֲלִיּוֹן, קִנְיָה שְׂמִים וְאַרְצָה. כִּגְ אִם-מַחֲוֹט וְעֵד שְׂרוּךְ-נֶעֱלָה, וְאִם-אֶקַּח מִכָּל-אֲשֶׁר-לָךְ; וְלֹא תֹאמַר, אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת-אַבְרָם. כִּד בִּלְעָדִי, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וְחָלַק הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי: עֲנֵר אֲשַׁכֵּל וּמִמָּרָא, הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם. {ס}.

באמירתו של אברהם גלומים למעשה שני מסרים שהם רלבנטיים לכל פוליטיקאי ואיש ציבור באשר לקשר שבין הון ושלטון.

המסר הראשון אומר כי אברהם אינו מוכן לקחת דבר ממלך סדום כדי לא ליצור מחוייבות כלשהו ביניהם וכדי שלא יהיה לו פתחון פה בעתיד בסגנון של: "אני העשרתי אותך ולכן אתה חייב לי ועכשיו - סדר לי גוב, תפוך לי מכרז, תן רישיון או קדם את עסקי". את המילה "העשרתי" צריך וניתן לפרש בצורה יוצר רחבה – מדובר לא רק בעושר של כסף או ממון אלא גם בסטאטוס, במעמד וכדומה.

המסר השני עוסק במראית עין של התנהלות הפוליטיקאי. אברהם אומר כי לא יהיה מוכן לקבל "מחוט ועד שרוך נעל" – דברים פעוטי ערך, חסרי משמעות. לא נאמר שם מחוט ועד וילה ברחוב כרמייה. אף אחד לא היה אומר דבר אם הוא היה לוקח לא רק חוט אלא תיק כלי תפירה שלם ואולי איזה זוג נעליים עם השרוכים. והמסר הוא שגם מראית העין חשובה מאוד להתנהגותו של איש ציבור והוא נדרש להימנע מקבלה גם של דברים פעוטי ערך.

נדמה לי שאין צורך להכביר במלים על המסר הברור והחד באשר לקשר הבעייתי בין הון ושלטון שנאמר על ידי אבינו הראשון לפני כמה אלפי שנים.